

С. І. Домбровська,
старший викладач, Запорізький національний технічний університет
Т. Г. Сиволап,
старший викладач, Запорізький національний технічний університет

ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ УКРАЇНСЬКОЇ ЕКОНОМІКИ ТА ФІНАНСОВА РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ ПРОМИСЛОВОГО КОМПЛЕКСУ В УКРАЇНІ

S. Dombrowskaya,
senior lecturer, Zaporozhye national technical University
T. Sivolap,
senior lecturer, Zaporozhye national technical University

PROBLEMS OF THE UKRAINIAN ECONOMY AND FINANCIAL RESTRUCTURING OF THE INDUSTRIAL COMPLEX IN UKRAINE

У статті досліджуються основні проблеми розвитку економічного середовища в Україні та роль фінансової реструктуризації промислового комплексу в просторовій економіці. Найбільший вплив на особливості формування нових моделей управління в країні чинить середовище, у якому формуються кластери, функціонують корпорації та промислові комплекси; економічна ситуація в країні зазвичай висвітлює значення таких показників: динаміка ВВП, рівень інфляції, динаміка зарубіжних та внутрішніх інвестицій, податкове навантаження; рівень економічної та політичної стабільності, можливість ведення бізнесу, глобальна конкурентоспроможність економіки.

The article the basic problems of development economic environment in Ukraine and role of the financial restructuring of industrial complex are investigated to the spatial economy. The greatest influence on peculiarities of formation of new management models in the country provides the environment in which clusters are formed, there are the corporations and industrial complexes; the economic situation in the country is usually highlights the values of the following indicators: GDP dynamics, inflation, the dynamics of foreign and domestic investment, the tax burden; the level of economic and political stability, the business possibility, the global competitiveness of the economy.

Ключові слова: комплексний розвиток, заходи для стабілізації роботи, посткризове зниження, злиття та поглинання, кредитні рейтинги, проблемні фактори.

Key words: complex development, measures for stabilizing of work, post-krisis decline, confluence and absorption, credit rating, problem factors.

ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ

Стан промислового комплексу (як фундамент для розвитку кластеризації) та його фінансове реструктурування, що зазнає найбільших труднощів у період фінансової та економічної кризи та посткризового періоду, дозволяє ретельно вивчати проблеми особливого економічного середовища сьогодні разом з проблемами сучасного бізнесу.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У посткризовий період [1] спостерігається зниження темпів зростання ВВП (рис. 1) та від'ємного торговельного [2] балансу (рис. 2); в найближчій перспективі не слід очікувати серйозних стрибків у розвитку промисловості та суттєвого збільшення кількості великих корпорацій на території України.

Таблиця 1. Місце України в більшості кредитних рейтингів

Країна	S&P Rating	S&P Outlook	Moody's rating	Moody's outlook	Fitch Rating	Fitch Outlook	TE Rating	TE Outlook
Україна	B	НЕГАТИВНИЙ	B3	НЕГАТИВНИЙ	B	СТАБІЛЬНИЙ	28.75	НЕГАТИВНИЙ

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

У період сьогодення необхідним є вивчати особливі підходи щодо розвитку економіки. Аналіз макроекономічних показників дозволяє зробити детальні висновки та висвітлити причини негативного впливу на економіку України у найближчі роки та визначити роль містоутворюючих промислових підприємств (промислових комплексів) у розвитку промисловості та стану бізнесу в Україні в посткризовий період.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Слід зазначити, що 2012 році не було істотних змін в кількості угод зі злиттів і поглинань в порівнянні з попереднім роком, але загальна вартість таких угод була помітно нижчою (євро 2.245 млн порівняно з євро 4,747 млн), і більшість з цих угод були місцевими (тобто за участю українських покупців та українських продавців)[2].

Обсяг прямих іноземних інвестицій залишався низьким, проте деякі сектори мають таке стратегічне значення для країни в цілому, де уряд заохочує в них інвестиції. Зацікавлюють такі сектори [3]: енергетика та природні ресурси, сільське господарство (розробка особливих програм для підвищення ефективності сільського господарства), ІТ-сфера (про що свідчить скасування урядом ПДВ з операцій з постачання програмного забезпечення для всіх виробників програмного забезпечення в Україні з 1 січня 2013 року).

На думку фахівців, важливим для здобуття і підтримки інтересів зарубіжних інвесторів до економіки і виробничих потужностей України є економічна, політична та соціальна стабільність, відсутність високих бар'єрів для ведення бізнесу, а також визнання цього світовою спільнотою.

Україна є дуже привабливою для іноземного капіталу, її місце відображають в переліку світових рейтингів (табл.1) бізнес-видань та міжнародних організацій [5].

Україна знаходиться на 73 позиції серед 144 країн світу у відповідності з Індексом глобальної конкурентоспроможності 2012—2013 років (у 2009 Україна займала 72 позицію з 134, у 2010 — 89 з 139, а в 2011 — 82 з 142). Найбільш слабкі сторони України — це вирішення правових спорів, митні процедури, макроекономічна нестабільність та оподаткування, політична криза, низький рівень економічної освіти.

У відповідності з даними видання Doing Business 2013 Україна займає 137 позицію з 185 країн по кількості бар'єрів для ведення бізнесу. У 2008 році Україна була на 146 позиції, у 2009 — на 147,

у 2010 — на 142, у 2011 — на 145 і в 2012 — на 152 [6].

Дослідження "Економічна свобода світу" є індикатором економічної свободи в 141 країні світу, і публікується канадським Інститутом Фрейзера. Україна займає 122 місце [7].

Індекс економічної свободи є серією з 10 рейтингів, публікованих Фондацією "Спадщина" і Wall Street Journal. Його завдання — визначення ступеня свободи в економіках світових націй. Україна займає 163 місце із 179 в цьому рейтингу [7].

Індекс Legatum Prosperity — це результат дослідження факторів, що обумовлюють добробут в 110 країнах світу. Місце України в ньому — 74.

Відповідно до Матриці прямих іноземних інвестицій ЮНКТАД, Україна знаходиться серед "передовиків" (країн з найбільшим потенціалом і здійсненням прямих іноземних інвестицій) з 2005 року [8].

У доповіді World Economic Forum Global Competitiveness Report 2012—2013 найбільш проблемними факторами Української економіки, що перешкоджають веденню бізнесу були названі: корупція, доступ до фінансів, інфляція, слабка інфраструктура, податки, відсутність інноваційного потенціалу [9, с. 354—355].

Найбільший негативний вплив на компанії в Україні чинять три проблеми: політична нестабільність, недорозвиненість податкового законодавства та велике податкове навантаження на економіку, корупція. Відповідно до опитування Enterprise Survey 2012 в Україні, керівники та менеджери компаній всіх розмірів окреслили ці проблеми як ті, що чинять найбільше перепон ефективному веденню бізнесу.

Економіка України представлена, в більшості, фірмами віком від 6 до 15 років. Компанії віком від 21 до 30 років майже не зустрічаються через нестабільну економічну ситуацію 90-х рр, в якій більшість підприємств не витримало переходу від планової до ринкової економіки та збанкрутували. Домінантна структура власності українських компаній не сильно відрізняється від структури власності компаній в країнах Центральної та Східної Європи, та представлена, в більшості, приватною власністю. Відмінності існують у відсотку закордонної приватної власності, відсоток якої нижчий на території України через недостатню захищеність іноземних інвесторів та нижчу привабливість української економіки для закордонного капіталу, у порівнянні з іншими країнами Центральної та Східної Європи.

ВИСНОВКИ

Таким чином, проблеми розвитку української економіки потребують ретельної підготовки до "пе-

ребудови" в реформуванні, в підвищенні економічної грамотності населення України, в розробці системних підходів до стабільного функціонування промислових підприємств, які сконцентровані в певних регіонах.

Проблемами для захищеності економіки та головними загрозами для ведення ефективного бізнесу є:

- а) високий рівень корупції;
- б) непрозорий рівень інфляції;
- в) малий простір для інновацій;
- г) неможливість доступу до фінансів;
- д) макроекономічна нестабільність та оподаткування;
- е) неповноцінна фінансова реструктуризація.

Повноцінна фінансова реструктуризація можлива тільки на основі глибокого теоретичного осмислення і практичної реалізації досягнень сучасної світової фінансової думки [11]. Виникає необхідність у передових технологіях управління фінансовими потоками та потреба у високоєфективних методах фінансової діяльності. Закон збереження енергії у фінансах дозволяє прагнути до стабільного розвитку суспільства, де збалансовано усі інтереси суб'єктів цього суспільства. Надто повільний темп реформ скасовує уявлення про стрімкий економічний розвиток у нашій державі.

Формування нового фінансового світогляду — є також розкриттям досягнень нового фінансового менеджменту. В складний депресивний період економіки України необхідно координувати дії в усіх сегментах функціонування фінансів. Вихід зі складної фази можливий тільки при інтенсивному підвищенні економічної культури.

Література:

1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
2. Офіційний сайт Національного банку України [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.bank.gov.ua/>
3. Офіційний сайт Світового банку [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://data.worldbank.org/>
4. CMS Emerging Europe: M&A Report 2012 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.cmslegal.com/Hubbard.FileSystem/files/Publication/e781f023-4b27-4745-97e8-8a9d4056aae4/Presentation/PublicationAttachment/d6e1bd08-c7d2-4612-81bf-97e949713af7/CMS-Deal-Watch-Emerging-Europe-2012.pdf>
5. Investment and trade foundation <http://invest-trade.eu/>
6. Антошко Т.Р. Інсайдерська та аутсайдерська складові сучасного корпоративного управління: системний підхід / Т.Р. Антошко / Економіка та держава. — 2009. — № 1. — С. 41—43.
7. International Finance Corporation Enterprise surveys. Ukraine country profile 2012 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: [http://www.enterprise-](http://www.enterprise-surveys.org/~ /media/FPDKM/EnterpriseSurveys/Documents/Profiles/English/Ukraine-2012)

[surveys.org/~ /media/FPDKM/EnterpriseSurveys/Documents/Profiles/English/Ukraine-2012](http://www.enterprise-surveys.org/~ /media/FPDKM/EnterpriseSurveys/Documents/Profiles/English/Ukraine-2012)

8. The Heritage Foundation — Index of economic freedom 2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.heritage.org/index/country/ukraine>

9. The 2012 Legatum Prosperity Index [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.prosperity.com/ExploreData.aspx>

10. World Economic Forum Global Competitiveness Report 2012—2013 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2012-13.pdf

11. Федосов В., Опарін В., Львовчикін С. /Фінансова реструктуризація в Україні: проблеми і напрями: монографія / за наук. ред. В. Федосова. — К.: КНЕУ, 2002. — 387 с.

References:

1. State Statistics Committee of Ukraine (2014), available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 28 March 2014).
  2. National bank of Ukraine (2014), available at: <http://www.bank.gov.ua> (Accessed 28 March 2014).
  3. World Bank (2014), available at: <http://www.worldbank.org/> (Accessed 28 March 2014).
  4. CMS (2013), CMS Emerging Europe: M&A Report 2012, available at: <http://www.cmslegal.com/Hubbard.FileSystem/files/Publication/e781f023-4b27-4745-97e8-8a9d4056aae4/Presentation/PublicationAttachment/d6e1bd08-c7d2-4612-81bf-97e949713af7/CMS-Deal-Watch-Emerging-Europe-2012.pdf> (Accessed 28 March 2014).
  5. Investment and trade foundation (2014), available at: <http://invest-trade.eu/> (Accessed 28 March 2014).
  6. Antoshko, T.R. (2009), "Insider and outsider components of a modern corporate governance system approach", *Ekonomika ta derzhava*, vol.1, pp. 41—43.
  7. International Finance Corporation. Enterprise surveys (2013), Ukraine country profile 2012, available at: <http://www.enterprisesurveys.org/~ /media/FPDKM/EnterpriseSurveys/Documents/Profiles/English/Ukraine-2012> (Accessed 28 March 2014).
  8. The Heritage Foundation (2014), Index of economic freedom 2013, available at: <http://www.heritage.org/index/country/ukraine> (Accessed 28 March 2014).
  9. Prosperity (2013), The 2012 Legatum Index, available at: <http://www.prosperity.com/ExploreData.aspx> (Accessed 28 March 2014).
  10. World Economic Forum (2014), Global Competitiveness Report 2012—2013, available at: http://www3.weforum.org/docs/WEF_GlobalCompetitivenessReport_2012-13.pdf (Accessed 28 March 2014).
  11. Fedosov, V. Oparin, V. and L'ovochkin, S. (2002), *Finansova restrukturyzatsiia v ukraini: problemy i napriamy* [Financial Restructuring in Ukraine: problems and trends], KNEU, Kyiv, Ukraine.
- Стаття надійшла до редакції 24.03.2014 р.*